

לשם ה' ירושלים
צרות עם ישראל
על קרבן בין צרות העולם
8 צרות האלוקים

סג. ארשב"ג אף אנו מחכבין את הצרות, אבל מה נעשה שאם באנו לכתב אין אנו מספיקין. כשהיתה האומה כמצבה הטבעי, בארצה ובכח ממלכתה, שאע"פ שרבים קמו עליה וצריה הציקו לה מאד, מ"מ היתה הצרה הכללית אפשרית להכתב בספר, גם היתה אפשרות לכא עד תכונתה ועומקה. אבל אחר החורבן, שהאומה כולה טובעת בים של צרות, הלא כפי גדול חללם של החיים כן גדלו הצרות, כי מה אפשר לדבר ולתאר מריבוי הצרות הפרטיות ההולכות ונמשכות בכל אישי האומה מסבת חרבן האומה כולה ושפלותה, נדודה וטלטולה. א"כ היש אפשרות לעט סופר לכתב, הלא חללם של החיים רחב

כשהולך במקום סכנה שצפוי הוא לאסוף, הוא נפגע ומתמוגג ועצביו יתרגשו, מה שא"כ השוטה, הוא לא יבהל, מפני שאינו מכיר ערך החיים ולא ערך הסכנה. כן אנחנו אין אנו מכירים את הערך הלאומי, ע"כ לא נוכל כלל להתרגש ממצב העתיד הצפוי להפסד חלילה, ע"כ אין אנו יכולים לכתב אלו המגילות. וכן דברים שהם צרות של ההוה, אנו איננו מסוגלים להרגיש כלל את עומק המרירות שיש בהם מצד צרת הכלל, כי אבדנו את הקשר האמיתי וחיות האמיתית של העממות, ע"כ אין אנו מרגישים כשם שאין בשר המת מרגיש כאיזמל. א"כ גם אם נצייר איזה צרה בספר, נציירה רק כפי הכרתנו, והכרתנו איננה עולה למעלה מערך של הפרט או המון פרטים, ואין אנו יכולים להעשות שליחי ציבור לכתבת הצרות, שזאת היא הקדושה

הוא מאד מה שקצר כל ספר מהשתרע עליו בשלימותו, והוא כולו מלא צרותיהם של ישראל, שפלות וכוז, עני וחלי ומדוה, קלקולי סדרים בחיי הכלל והפרט, בחיי הציבור והמשפחה, וכולם הם נובעים רק מעמק צרת הגלות בכלל. א"כ אם נבא עכשיו לכתב צרות פרטיות, הלא נראה הדבר כאילו הצרות הכלליות התמידיות שהן נושכות כארס נחש מדי יום ביומו את בית ישראל, את אלה שכחנו, כי רק מקרים בודדים נרשם עלי ספר, ע"כ לנו א"א עוד לכתב מגילות תענית מענינים פרטיים שיקרו בזמנים רשומים, כי כל רגעי חיינו המה פרקים פרקים מלאים רשומים רבים ועצומים של מגילות תעניות, ואם באנו לכתב אין אנו מספיקים.

השרויה בכל אופן על דבר כללי שנכתב בעבור כלל ישראל, כמגילת תענית, שכותביה הרגישו את הענינים הכלליים כפי המדה השלמה הלאומית הכללית, ע"כ יש בסגולת דבריהם לעשות רושם כללי, מה שא"כ אנו כשנכתב בתור כותבים בעד הכלל את הצרות הכלליות, נורידן מערכן ע"י מיעוט הכרתנו וחוסר הרגשתנו, ולא תצא אותה התועלת הרצויה שיוצאת מהדברים הכלליים שכתבום אנשי רוח ד' בעוד רוח עמנו הי' כמו חי נצב ועומד על עמדו הנכון.

סד. ד"א אין שוטה נפגע, ד"א אין בשר המת מרגיש כאיזמל. הצרות הבאות על האומה יש מהן שעיקר ענינן הוא הפחד על מצב העתיד. כי יש לפעמים שאיזה ממלכה תפגע את חברתה בדבר קטן, שמצד הענין ההוה אין לו איזה ערך ומ"מ תתרגש האומה הנפגעת מאד, מפני שבתור אומה שלמה היא מסתכלת אל מצב העתיד שלה ורואה שע"י ההתגברות הקלה יוכל לבא ענין מפסיד גדול לחסנה הלאומי לימים הבאים, ויש מהן צרות שהן מצירות צעדי האומה לשעתה. והנה כשם שהאדם אינו יכול להרגיש יפה בין בשכלו בין בהרגשתו כ"א בהיותו בריא ושלם בכל כחותיו וחושיו, כן האומה אינה יכולה להרגיש לא ערך של פחד מצד איזה אסון כללי שנראה כנשקף למצב האומה בכללה לעתיד, וכן להרגיש יפה המרירות שיש ברעות המצב ההוה, לא מצד הרע הפרטי המגיע לכל פרט, כ"א להרגיש את הרע הלאומי הכללי, כ"א בהיותה בריאה בתכסיסה הלאומיים בארצה, ממלכתה, מקדשה וכהניה, שופטיה ושריה. ע"כ בגלות א"א כלל שיורגש מצד האומה שום דבר צרה כללית בכל תוקף רישומה, ואין ראוי לכתב דברים כלליים בשביל הכלל כ"א מי שיוכל לציירם בכל עמקם ומהותם, אבל מי שמרגישם רק בתור צרה פרטית לו או לפרטים רבים, לא הגיע עד הרושם שצריך לעשות דבר של צרת האומה.

סה. איני, והאר"י קשה רימה למת כמחט בבשר החי, שנאמר אך בשרו עליו יכאב, לימא אין בשר המת שכחי מרגיש כאיזמל. אף כי "נפוזן עצמינו לפי שאול" ונהרסה כל קוממותנו הלאומית, מ"מ ההרס והחרבן לא חדר עד מקום נשמת החיים של האומה, כי בכח תורת ד' אשר עמנו ובריתו ושמנו אשר בקרבנו עומד בנו טעמנו ורוחניותנו הכללית. אמנם הגלות עשקה מאתנו את הכלים שעל ידם ההרגשה הלאומית מתעודדת בשלמותה. והנה מצינו באדם שעם שמעשה ההרגשה צריכה בהיותו בחיים הגופניים לקשר של הכלים העצבים והעורקים, אמנם בהיות מקור ההרגשה נטוע בנפש, ע"כ יש בכח הנפש עצמה כל אותו הכח שמתגלה ע"י כליה, כי רק הנפש היא הנותנת כח החיים וההרגשה לכליה. ע"כ באשר שאיבוד הגוף ע"י ההשחתה הטבעית של הרימה, בהיות הגוף עומד על כנו, היתה הרגשה כזאת באה ע"י אמצעות הכלים. אמנם הנפש בעצמה היא מרגשת את דעת ההרגשה מצד עצמה ואינה צריכה למיצוע של העורקים והעצבים, וגם בהפרדה מהגוף היא מכרת את כל פרטי הרגשותיו מצד הצד המדעי שבנפש, הרי שהכח הרוחני כולל ג"כ את כל כחות ההרגשות כאילו היו הדברים באים לה ע"י כליה הטבעיים, כמו כן איך יתכן להיות שאין דרך

הנה אנחנו בעונינו אבדנו זאת ההרגשה לגמרי, ואף אם יאמר אדם שמצר בצרתן של ישראל, לא יוכל להתפאר בלבבו כי הוא יורד עד עמקה של צרת הכלל. כי זאת ההרגשה אי אפשרית לנו כי אבדנו את הדרכים שבהם ועל ידם אפשר להרגיש צרת הכלל. ע"כ דברים של סיפורי צרות הכלל מצד הפחד לסכנת מצב הלאומי שיש בהם, אין אנו יכולים להעריכם כראוי, מפני שאין שוטה נפגע. הפקח שמכיר ערך הסכנה

(עין אלה נאגה על קרבן ע"מ 39-38)

סה. 1. תהילים קמא, ו.